

Trafikutskottets betänkande 2025/26:TU3

Skärpt kontroll av styrelsen i besiktningsorgan

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i fordonslagen. Lagändringen innebär att alla styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i besiktningsorgan som är aktiebolag eller ekonomiska föreningar ska omfattas av en lämplighetsprövning.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:170 Skärpt kontroll av styrelsen i besiktningsorgan.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Regeringens lagförslag5

 Utskottets ställningstagande.....7

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....8

 Propositionen8

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:170.

Stockholm den 30 september 2025

På trafikutskottets vägnar

Ulrika Heie

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulrika Heie (C), Thomas Morell (SD), Aylin Nouri (S), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Patrik Jönsson (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Malin Östh (V), Magnus Jacobsson (KD), Oskar Svärd (M), Linus Lakso (MP) och Johanna Rantsi (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2024/25:170 Skärpt kontroll av styrelsen i besiktningsorgan. Inga motioner har lämnats in med anledning av propositionen. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1, och regeringens lagförslag återges i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Bakgrund

Riksrevisionen har granskat omregleringen av besiktningsmarknaden för fordon. Resultatet av granskningen redovisades i april 2021 i rapporten Omregleringen av besiktningsmarknaden för fordon (RiR 2021:11). Riksrevisionens övergripande slutsats är att omregleringen till viss del har lett till de resultat som riksdagen förväntade sig. I rapporten rekommenderar Riksrevisionen bl.a. att fordonslagen (2002:574) justeras så att Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) lämplighetsprövar alla styrelseledamöter i besiktningsföretagens bolagsstyrelser.

I april 2021 överlämnade riksdagen Riksrevisionens rapport till regeringen. Regeringen behandlade Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer i skrivelsen Riksrevisionens rapport om omregleringen av besiktningsmarknaden för fordon (skr. 2021/22:32). I skrivelsen instämde regeringen delvis i Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer och fann bl.a. anledning att se över utformningen av fordonslagen i enlighet med Riksrevisionens rekommendation. Regeringens skrivelse behandlades därefter i riksdagen i februari 2022. Utskottet välkomnade att regeringen avsåg att se över regleringen i fordonslagen i fråga om vandelsprövning av styrelser i besiktningsorgan, och riksdagen beslutade att lägga regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2021/22:TU7, rskr. 2021/22:152).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i fordonslagen (2002:574). Ändringsförslagen består i att alla styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i besiktningsorgan som är aktiebolag eller ekonomiska föreningar ska omfattas av en lämplighetsprövning.

Regeringen föreslår att ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i fordonslagen. Utskottet hänvisar bl.a. till vikten av att personer i ledande ställning i besiktningsorganet är lämpliga att bedriva verksamheten och att de kan förväntas följa de regler som gäller för verksamheten.

Bakgrund

Besiktningsverksamhet får endast utföras av ackrediterade besiktningsorgan. Enligt 4 kap. 2 § fordonslagen får registreringsbesiktningar, mopedbesiktningar, lämplighetsbesiktningar och kontrollbesiktningar endast utföras av sådana besiktningsorgan som är ackrediterade av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac). Swedac ska underrätta Transportstyrelsen om beslut om ackreditering liksom om återkallelser av sådana beslut.

För att kunna ackrediteras som besiktningsorgan måste ett företag utöver tekniska krav också uppfylla vissa krav av annan karaktär, t.ex. krav på oberoende och allmänt gott anseende. Enligt 4 kap. 2 c § fordonslagen får ackreditering som besiktningsorgan bara ges en sökande som med hänsyn till ekonomiska förhållanden och allmänt gott anseende bedöms vara lämplig att bedriva verksamheten. Av 4 kap. 2 d § framgår det att sökandens vilja och förmåga att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna och laglydnad i övrigt ska beaktas vid prövningen av om sökanden uppfyller kravet på allmänt gott anseende. Kravet på allmänt gott anseende anses inte vara uppfyllt av den som har dömts för allvarliga, ekonomiska eller andra brott, eller upprepade överträdelse av fordonslagen eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den.

En prövning enligt 4 kap. 2 c och 2 d §§ fordonslagen ska enligt 4 kap. 2 e § avse den juridiska personen eller den enskilde näringsidkaren samt följande personer:

1. i aktiebolag och ekonomiska föreningar den verkställande direktören, om det finns en sådan, och annan som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
2. i kommanditbolag och andra handelsbolag, varje bolagsman som inte är kommanditdelägare och annan som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten
3. i andra privaträttsliga juridiska personer än de som avses i punkt 1 och 2, den eller de som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten.

Prövningen ska också avse styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som har en väsentlig gemenskap med den juridiska personen grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse, t.ex. en ledamot som är aktieägare.

Enligt 8 kap. 3 d § fordonsförordningen (2009:211) ska ett besiktningsorgan anmäla till Swedac om någon person som ska lämplighetsprövas byts ut eller tillkommer. Av 4 kap. 2 f § fordonslagen framgår det att den nya personens lämplighet ska prövas.

Propositionen

Lämplighetsprövning av besiktningsorganens styrelser

Regeringen föreslår i proposition 2024/25:170 att styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i besiktningsorgan som är aktiebolag eller ekonomiska föreningar ska omfattas av en lämplighetsprövning.

Regeringen konstaterar att det i fordonslagen ställs olika krav på besiktningsorganen, bl.a. i fråga om att vissa personer i besiktningsorganen ska lämplighetsprövas. Lämplighetsprövningen motiveras framför allt av att besiktningsorganens verksamhet innefattar myndighetsutövning. I fråga om aktiebolag och ekonomiska föreningar omfattar prövningen dels den verkställande direktören, om det finns en sådan, och andra personer som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, dels styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som till följd av eget ekonomiskt intresse har en väsentlig gemenskap med den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller ett därmed jämförligt ekonomiskt intresse.

Regeringen framhåller att den kontrollverksamhet som bedrivs av besiktningsorganen är en central del i att upprätthålla kraven på fordons trafik-säkerhet och miljöprestanda. Besiktningsverksamheten omfattas av höga krav på kvalitet och tillförlitlighet, och den innefattar myndighetsutövning mot enskilda. Det är därför enligt regeringen viktigt att personer med en ledande ställning i besiktningsorganet är lämpliga att bedriva besiktningsverksamhet och att de kan förväntas följa de regler som gäller för verksamheten. Regeringen anför vidare att det är nödvändigt att verksamheten övervakas av staten och att ackrediteringen och tillsynen av verksamheten säkerställer att de högt ställda kraven upprätthålls. Regeringen menar därför att förutsättningarna för Swedacs tillsyn bör stärkas i enlighet med Riksrevisionens rekommendation genom krav på att hela styrelsen i ett besiktningsorgan ska omfattas av lämplighetsprövning. Regeringen framhåller bl.a. att en prövning av samtliga personer i ledande ställning också bidrar till att upprätthålla allmänhetens och fordonsägarnas förtroende för besiktningsverksamheten. Styrelsen har det yttersta ansvaret för bolagets verksamhet. En lämplighetsprövning bör därför enligt regeringen omfatta alla ledamöter i styrelsen oberoende av om de har egna ekonomiska intressen i besiktningsorganet.

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att 4 kap. 2 e § fordonslagen ändras på så sätt att styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i aktiebolag och ekonomiska föreningar ska ingå i den personkrets vars lämplighet ska prövas. Som en följdändring föreslår regeringen att bestämmelsen i paragrafens andra stycke om vilka som ska genomgå prövning utgår eftersom det framgår av det föreslagna tillägget.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Av regeringens förslag framgår det att befintliga ackrediteringar inte behöver prövas på nytt, men kraven föreslås börja gälla direkt efter ikraftträdandet.

Konsekvenser

Regeringens förslag syftar till att säkerställa att endast seriösa aktörer kan verka inom besiktningsverksamhet. Regeringen bedömer att förslaget bidrar till att säkerställa att höga krav på regelefterlevnad, oberoende, kvalitet och tillförlitlighet samt trafiksäkerhet upprätthålls på besiktningsmarknaden. Förslaget leder enligt regeringens bedömning inte till annat än marginella kostnader för myndigheterna, och dessa kostnader bedöms rymmas inom ramen för befintliga anslag. Av myndigheterna är det framför allt Swedac som påverkas. Förslagen innebär vissa tillkommande uppgifter för Swedac, men regeringen bedömer att de är av begränsad omfattning och kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar. Vidare menar regeringen att förslaget inte heller leder till annat än marginella kostnader för nya aktiebolag eller ekonomiska föreningar som vill ackrediteras. I Sverige finns det i dag tio ackrediterade besiktningsföretag för fordon. Regeringen bedömer att det inte uppstår några s.k. tröskeeffekter för nyetablering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag till ändring i fordonslagen. Utskottet delar regeringens bedömning att den kontrollverksamhet som bedrivs är central för att upprätthålla kraven på fordons trafiksäkerhet och miljöprestanda. Besiktningsverksamheten omfattas av höga krav på kvalitet och tillförlitlighet och innefattar myndighetsutövning mot enskilda, och det är därför viktigt att personer med en ledande ställning i besiktningsorganen är lämpliga att bedriva verksamheten och att de kan förväntas följa de regler som gäller för verksamheten. Utskottet anser därmed att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:170 Skärpt kontroll av styrelsen i besiktningsorgan:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonslagen (2002:574).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
fordonslagen (2002:574)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 e § fordonslagen (2002:574) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***4 kap.**2 e §¹

En prövning enligt 2 c och 2 d §§ ska avse den juridiska personen eller den enskilde näringsidkaren samt följande personer:

1. i aktiebolag och ekonomiska föreningar den verkställande direktören, om det finns en sådan, och annan som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

1. i aktiebolag och ekonomiska föreningar

a) styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,

b) den verkställande direktören, om det finns en sådan, och

c) annan som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

2. i kommanditbolag och andra handelsbolag varje bolagsman som inte är kommanditdelägare och annan som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, och

3. i andra privaträttsliga juridiska personer än de som avses i 1 och 2 den eller de som genom ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten.

Härutöver ska prövningen också avse styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som till följd av eget ekonomiskt intresse har en väsentlig gemenskap med den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

¹ Senaste lydelse 2010:39.